

Paisatge amb flames - Miquel Pairoli

Quan el joglar recitava una cançó de gesta, els oients escoltaven uns fets basats en la realitat, protagonitzats per personatges de debò, però la ficció ja hi treia el nas en forma d'exageracions i de detalls artificiosos que incorporava el narrador. Més tard, amb la novel·la ja consolidada, la ficció va perdre progressivament la connexió amb la realitat que l'encotillava. I ara, quan plouen memòries, autobiografies i dietaris de tot arreu, fa l'efecte que el lector torna a buscar una veritat en el text, tot i que ara no es tracta de la veritat del rei o de l'heroï -ja hi ha informatius i pel·lícules-, sinó de la veritat de l'autor. Però aquesta primera impressió enganya perquè, com diu Miquel Pairoli a la introducció del seu dietari, Paisatge en flames, "només els lectors ingenus llegeixen els llibres -inclosos, naturalment, els dietaris- amb la il·lusió, i fins i tot l'exigència, de veracitat, entesa en el concepte més elemental i pedestre".

El llibre està estructurat segons les quatre estacions que marquen la pauta de la vida quotidiana al camp -a la ciutat, amb prou feines si marquen la pauta de l'oci i de les vacances-, i recull una selecció de textos del dietari que l'autor ha escrit entre 1981 i 1989. Pairoli hi relata fets concrets, reflexions i lectures que sovint el menen a consideracions filosòfico-morals o estètiques allunyades de minimalismes i altres modes d'importació. La majoria d'aquestes consideracions ens poden produir un efecte estimulants, tot i el profund escepticisme que caracteritza l'autor: el dietari ens pot fer adonar que la majoria dels missatges que rebem al cap del dia ens passen per alt. Els concedim amb prou feines una atenció epidèrmica i no ens fem una idea pròpia i precisa del que representen. "No començo a pensar fins que m'assec a escriure", deia Montaigne.

Miquel Pairoli ha nascut i viu a Quart d'Onyar, un poblet al peu de les Gavarres. Aquesta circumstància no tindria el menor interès literari si no fos perquè el seu llibre participa, des del punt de vista de la concepció, la forma i el ritme de lectura que exigeix, d'una manera de percebre la realitat que difícilment pot trobar-se en una ciutat moderna, on el ciutadà és bombardejat constantment, tant si vol com si no vol, per la informació, per la publicitat i fins i tot per la ficció més vulgar i desenfrenada. Els habitants de l'urbs mantenen cada vegada més un contacte mediatitzat, vicarial, amb la realitat, i la posició de l'observador perifèric -que no ha canviat tant els costums i les actituds- resulta molt útil per pendre's les coses amb la distància necessària. Com diu Pairoli: "Ja sabem prou bé que el temps és incessant i que acaba engolint-nos; no crec, per tant, que calgui facilitar-li les coses. Més aviat penso que convé tractar-lo amb un cert menyspreu".

Els autors favorits de Miquel Pairoli no són a les llistes d'èxits: Properci, Catul, Plató... Aquest dietari no serà un best seller ni iniciarà un nou moviment literari. Tampoc no ho pretén. Probablement perquè les ànsies d'originalitat són tan sols una de les formes amb què es manifesta la rapidesa. D'altres autors menys honestos afusellen sense pietat obres estrangeres poc conegudes i passen per originals.

Finalment, doncs, pedestres de nosaltres, resulta que el que ens agrada de Pairoli és la seva veracitat.